

KRETSNYTT

Svenska Kryssarklubben
Sörmlandskretsen

Nr 1 2025

Svenska Kryssarklubben
Sörmlandskretsen

Kretsnytt nr 1 mars 2025 **Ärgång 34**

Ansvarig utgivare: Torbjörn Berg
Fredövägen 21, 611 92 Nyköping
Redaktör: Ann Mari Westerlind

Bankgiro: 815-5616
Swish: 123 680 71 92

Hemsida:
www.sxx.se/sormlandskretsen

Epost:
sormlandskretsen@sxx.se

Facebook:
<https://www.facebook.com/groups/428169425186>
<https://www.facebook.com/SxxSormlandskretsen>

Annonsspriser:
Helsida 750 kr/nr, Halvsida 400 kr/nr,
Kvartsida 250 kr/nr.

I detta nummer

Sid 3 Från min horisont
Sid 5 Nytt digitalt provsystem ökar sjösäkerheten
Sid 6 Kafékvällen om HLR
Sid 7 Kort-kort om hjärtstopp
Sid 8 Luftvägsstopp
Sid 9 Hjärtlungräddning vuxen
Sid 10 Status godkända/ej godkända båtbottnfärger
Sid 12 Kafékvällen på OneSails segelloft
Sid 13 Kafékväll om miljöfrågor
Sid 13 Kurs om litiumbatterier & solceller
Sid 15 Kom med på pingsträffen
Sid 15 Livet på Ringsö vid slutet av 1800-talet
Sid 20 På gång i Sörmlandskretsen

Framsidan

Isformationer i strandkanten på Stadsfjärden.

Svenska Kryssarklubben
Sörmlandskretsen

Sörmlandskretsens **styrelse 2024-25**

Ordf, Program & Utbildn: Torbjörn Berg
070 - 883 63 48
torbjorn.berg@sxx.se

V ordf & 24-timmars: Hans Gustavsson
070 - 524 67 91
hans.gustavsson@sxx.se

Skattmästare: Per Johansson
070-34 50 715,
per.johansson@sxx.se

Info/Kretsnytt & Qvinna Ombord:
Ann Mari Westerlind
076 - 103 54 54
ann-mari.westerlind@sxx.se

Hamn & Farled & Nyhetsbrev:
Matts Andersson
070 - 815 83 47,
matts.andersson@sxx.se

Båtteknik & Miljö: Leif Birch-Jensen
070 - 304 22 94
leif.birch-jensen@sxx.se

Ledamot & Lokalfogde: Mats Haking
070 - 511 53 89
hakingsbygg@gmail.com

Revisorer:
Morgan Romvall,
Leif Eriksson

Nya medlemmar

Ebba Algell, Stockholm
Eva-Lotta Lidevad
Hanna Jönsson, Huddinge
Eva Skördare, Stockholm
Isabel, Norah, Jennifer & Magnus Glans,
Strängnäs

Från min horisont

Än är det vinter enligt almanackan. Här i Sörmland avlöser dagar med kyla med snö, is och strålande sol gråmulna perioder med dis och dimma. Båtsäsongen tycks ännu vara långt borta.

Vi får ägna oss åt förberedelser av olika slag. En lämplig sysselsättning är att förbättra kunskaperna om allt vad båtliv innebär. Det finns många kurser i Kryssarklubbens regi och nu har vi fått ett nytt digitalt provsystem som gör att det blir lätt av avlägga prov överallt. Sörmlandskretsen har sådan befogenhet. Hör gärna av dig till mig om du vill delta i någon utbildning.

Det har kommit få nya medlemmar i Sörmlandskretsen. Vi hälsar den alla hjärtligt välkomna. Utvecklingen inom hela Kryssarklubben visar att antalet medlemmar minskar liksom i Sörmlandskretsen. Det beror till viss del på åldersfördelningen. Många som skaffade båt på 1970-talet säljer sin båt. Vi behöver fler unga medlemmar. Diskussioner pågår om vad som kan locka.

Inom Sörmlandskretsen arrangerar vi kafékvällar med olika teman. Tanken är att vi ska umgås och samtidigt öka våra kunskaper som kan vara till nytta på sjön. Sedan sist har vi tagit del av ett föredrag om "Genvägar och senvägar på Ostkusten". En pdf finns tillgänglig på kretsens hemsida.

Vi har också lärt oss hur Hjärt-och-Lung-räddning går till. Något som är var bra att känna till inför en nödsituation på sjön. Vi har också besökt segelmakeriet i Oxelösund och fått nyttiga tips om hur man kan öka seglens prestanda genom olika åtgärder.

I mars planeras en kafékväll om miljöfrågor knutna till båtlivet. Miljön ligger både SXX och Sörmlandskretsen varmt om hjärtat och vi måste alla bidra till att rädda Östersjön. I april planeras en lördag ägnad åt "El i båten" - något som alla måste ha men som ger bekymmer när det blir trassel.

Vår och sommarsäsongen ligger långt bort men vi börjar fundera på 24-timmars och vår traditionella pingstträff som inträffar den första helgen i juni. Det finns kanske också ett intresse för eskadersegling. Men mer om det i nästa nummer - men notera datum.

Närmast förestående är båtmässan "Allt för Sjön" 6-9 och 13-16 mars. Sörmlandskretsen kommer som vanligt att synas där.

Hoppas vi ses då! **Torbjörn Berg, ordförande**

Tack för att just **du** är kund hos oss!

Med din hjälp har vi kunnat stötta, hjälpa och stärka hundratals föreningar och organisationer i vår del av Sörmland. Bara de senaste tio åren har vi återinvesterat över **80 miljoner kronor** i den plats som du och jag kallar hem.

Tillsammans gör vi Sörmland ännu bättre!

Vill du också bli kund? Besök något av våra kontor eller ring oss på 0771-350 350.

Välkommen!

Sörmlands Sparbank

Nytt digitalt provsystem ökar sjösäkerheten

Kryssarklubben har nu i februari genomfört sin första examination i NFBs (Nämnden för båtlivsutbildning) nya digitala provsystem. Ett system som ökar säkerheten på sjön eftersom det blir lätt att avlägga prov överallt.

Kryssarklubben har nu i februari genomfört sin första examination i NFBs (Nämnden för båtlivsutbildning) nya digitala provsystem.

Examinationen skedde genom samarbete med en lokal utbildare i Skåne för tre personer som genomgick prov i förarintyg.

- Detta första provtillfälle är ett exempel på att NFBs nya provsystem innebär ökad tillgänglighet för de som vill examinera i olika delar av landet. Det är vi jättegglada för, då det ökar säkerheten på sjön eftersom det blir lätt att avlägga prov överallt, säger Svenska Kryssarklubbens generalsekreterare Fredrik Norén.

Tidigare har det varit svårt att få till examination för små grupper och i hela landet. Men i och med att Svenska Kryssarklubben med sina 14 kretsar finns över hela Sverige blir det nu möjligt att anordna examination på flera orter, jämfört med tidigare. Det möjliggör också att förlägga examinationer även på andra platser, bara det finns en lokal och internetuppkoppling. Kryssarklubben har också projektanställt en person för att kunna stödja lokala initiativ. I princip kan prov ske på plats från Arholma till Landsort på ostkuten, på Styrösö eller Vrångö på västkusten exempelvis, eller som nu på Österlen. Den första examinationen i Kryssarklubbens regi skedde på Österlen genom digitalt prov. Tekniken fungerade fint och alla blev godkända.

Svenska Kryssarklubben är en av flera aktörer som NFB skrivit samarbetsavtal med och dit man kan gå för att skriva NFBs intygsprov. Läs mer på NFB:s hemsida: <https://batlivsutbildning.se/for-utbildare/>

Läs mer om Kryssarklubben: www.sxk

Fredrik Norén
Generalsekreterare

Kafékvällen om HLR

Knappt 20 personer tog sig till Stadshuset i Nyköping en ruggig januari med full snöstorm. Där fick vi under Sune Erikssons ledning lära oss hur man kan rädda liv vid hjärtstopp.

Inledningsvis betonade Sune att varje länk i "Kedjan som räddar liv" har betydelse för överlevnaden.

Vi fick börja med att vända en medvetslös person och försöka baxa honom till en lämplig plats. HLR kräver fast underlag.

Därefter undersökte vi om det gick att väcka försökspersonen. Om inte kontrollerade vi om luftvägen var öppen genom att ömsevis slå på ryggen och trycka på buken.

Instruktioner från HLR-rådet på nästa uppslag.

Därefter startade HLR-träningen. Vi jobbade två och två för att göra kompressioner och inblåsningar. Det var jobbigt att göra taktfasta kompressioner på rätt sätt. En person larmade 112 och fick kontakt med larmopertören.

Som avslutning togs Sörmlandskretsens hjärtstartare fram. Vi fick muntliga instruktioner från hjärtstartaren både för att fästa elektroderna och trycka på knappen.

KEDJAN SOM RÄDDAR LIV

Kort-kort om hjärtstopp

Vid ett hjärtstopp kan hjärtat inte längre pumpa blodet ut i kroppen. Med hjälp av hjärt-lungräddning (HLR) kan blodet pumpas runt manuellt. Kraftiga bröstkompressioner i högt tempo samt inblåsningar kan ge tillräcklig blodcirkulation och syre tills professionell hjälp anländer. Ju snabbare bröstkompressioner och inblåsningar startar, desto större är chansen att överleva vid ett hjärtstopp.

1. Kontrollera medvetande

Ta tag i personens axlar, skaka försiktigt och försök väcka henne/honom, ropa "Hallå är du vaken?"

Om personen inte vaknar kontrollera andning.

2. Kontrollera andning

Kontrollera om personen andas normalt.

Öppna luftvägen genom att lägga en hand på pannan, böj huvudet bakåt och lyft med den andra handen upp hakan med två fingrar under hakspetsen. Lagg ditt öra nära personens näsa och mun, lyssna och känn efter andetag, se samtidigt på bröstkorgen om den höjer sig.

Om personen har onormal andning eller inte andas alls (eller om du är osäker), ska du bedöma det som ett hjärtstopp.

3. Larma 112

Om medvetslös och ingen eller onormal andning, larma 112 och sätt på mobiltelefonens högtalarfunktion. Larmoperatören hjälper dig hur du ska göra HLR. Starta med 30 bröstkompressioner följt av 2 inblåsningar.

4. Ge bröstkompressioner

Lägg din handlov mitt på bröstkorgen, lägg den andra handen ovanpå den första. Knäpp ihop fingrarna. Tryck med raka armar ned bröstkorgen minst 5 cm, ej mer än 6 cm. Håll en takt av

100-120 kompressioner/min. Tryck 30 gånger.

5. Ge inblåsningar

Öppna luftvägen: lyft upp hakan och böj huvudet bakåt. Håll en hand på pannan, böj huvudet bakåt och lyft upp hakan med andra handens pek- och långfinger. Knip om personens näsa, gapa stort så du täcker hela personens mun med din mun och blås in luft tills bröstkorgen höjer sig. Gör 2 inblåsningar.

Om du inte kan eller vill göra inblåsningar är det bättre att bara göra bröstkompressioner än att avstå helt. Enbart bröstkompressioner kan vara effektiv hjälp, speciellt de första minuterna.

6. Fortsätt med HLR 30:2

Fortsätt HLR 30:2 tills ambulanspersonal/räddningstjänst tar över, eller att personen andas med normala andetag. Minimera avbrott i HLR.

7. Hämta hjärtstartare

Om ni är flera livräddare som hjälps åt, ska en starta HLR och den andra larma 112 och hämta närmaste hjärtstartare, ansluta den och följa de talade råden.

Hjärtstartaren rekommenderar en strömstöt

1. Placera ditt pekfinger på knappen för defibrillering.
2. Titta på övriga livräddare och säg högt och tydligt: "Rör inte, jag defibrillerar nu!". Försäkra dig om att alla har uppfattat situationen och hört uppmaningen. Gör en varnande rörelse med handen.
3. Tryck på knappen för defibrillering. Efter strömstöt, fortsätt direkt med HLR 30:2 tills hjärtstartaren ger nya instruktioner, tills ambulanspersonal tar över, eller tills personen vaknar.

Om blodcirkulationen startar efter HLR och eventuell defibrillering kan du se:

- Spontana rörelser i armar och ben.
- Personen börjar andas.
- Hudfärgen ändras från grå/blå till mer normal färg.

Känner du som livräddare tveksamhet om ovanstående tecken, fortsätt med HLR tills annan hjälp anländer.

Luftvägsstopp

1

Andas, hostar eller talar

Uppmana att hosta, kontrollera andning

2

Vid medvetande, kan inte andas, hosta eller tala

BARN UNDER 1 ÅR

Ge 5 ryggslag

Ge 5 brösttryck

Utför ryggslag och brösttryck växelvis så länge barnet är vid medvetande eller tills barnet andas normalt.
Titta i munnen vid misstanke om att föremålet kommit upp.

BARN ÖVER 1 ÅR / VUXNA

Ge 5 ryggslag

Ge 5 buktryck

Utför ryggslag och buktryck växelvis så länge personen är vid medvetande eller tills personen andas normalt.

3

Medvetslös, ingen andning

Larma 112, starta HLR

BARN

Ge 5 inblåsningar och starta HLR med omväxlande 15 bröstkompressioner och 2 inblåsningar.
Titta i munnen vid misstanke om att föremålet kommit upp.

Hjälp är på väg
Jag hjälper dig
med HLR

Behåll kontakten med larmoperatören.

Fortsätt HLR tills personen andas normalt eller tills ambulanspersonal tar över.

VUXNA

Starta HLR med omväxlande 30 bröstkompressioner och 2 inblåsningar.
Titta i munnen vid misstanke om att föremålet kommit upp.

Hjärt-lungräddning vuxen

1

Kontrollera medvetande och andning

Är du vaken?

Andas normalt?

2

Om medvetlös och ingen eller onormal andning
Larma 112

Aktivera telefonens
högtalarfunktion

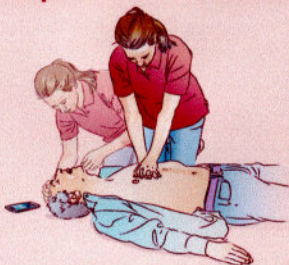
3

Starta HLR 30 bröstkompressioner och 2 inblåsningar

Hjälp är på väg.
Jag hjälper dig
med HLR.

Behåll kontakten med
larmoperatören tills
ambulanspersonal
tar över.

Kompressionsdjup 5-6 cm,
takt 100-120/min.
Blås in 1 sekund tills
bröstkorgen höjs.

4

Finns hjärtstartare, starta och följ råden

Fäst klisterelektrodena
under pågående HLR

Fortsätt HLR 30:2 tills personen vaknar eller ambulanspersonal tar över

BARN När barn drabbas av hjärtstopp beror det oftast på att de inte kunnat andas. Livräddare som övat Barn-HLR ska ge 5 inblåsningar, larma 112 och starta HLR 15:2. Har du inte övat Barn-HLR starta HLR 30:2. Kompressionsdjup 1/3 av bröstkorgens höjd, 4-6 cm djup beroende på ålder. Takt 100-120/min. Finns hjärtstartare, starta och följ råden. Fortsätt HLR.

Status godkända/ej godkända bottenfärger 17 januari 2025

Inom EU finns en Biocidförordning som trädde i kraft 2013. I den regleras hur utvärdering av bottenfärger ska genomföras. Inom EU tillämpas ömsesidigt godkännande. Det medför att en medlemsstat först utvärderar en bottenfärg.

Tillverkare	Produkt	Kust	Status
Biltema	Antifouling West	V	Godkänd till 18 dec
Biltema	Antifouling Baltic	O	Godkänd till 18 dec
Boero Bartolomeo Spa	Biltema Antifouling BS	O	Godkänd till 11 sep
Boero Bartolomeo Spa	Raffaello Baltic	O	Godkänd till 11 sep
Boero Bartolomeo Spa	Biltema Antifouling	V	Godkänd till 11 sep
Boero Bartolomeo Spa	Rafaello Norseman	V	Godkänd till 11 sep
Chugoku Paints BV	Seajet 031 Samurai	V	Godkänd till 26 feb
Hempel	Hempels Mille NCT 7173C	O, V	Godkänd till 18 dec
Hempel	Hempels Mille NCT 7173B	O, V	Godkänd till 18 dec
Hempel	Hempels Mille NCT 7173A	V	Godkänd till 18 dec
Hempel	Hard Racing Copper		Försäljningsförbud
Hempel	Mille Light Copper	O, V	Godkänd till 30 nov
Hempel	Mille vit	V	Försäljningsförbud
Hempel	Hard Racing Extra	V	Godkänd till 30 nov
Hempel	Mille Xtra	V	Godkänd till 30 nov
Hempel	Hempel Antifouling Olympic 86951		Godkänd till 30 nov
Hempel	Hempel Basic	V	Godkänd till 30 nov
Hempel	Hempel Classic 71220	V	Godkänd till 30 nov
International	Micron Supirior	V	Godkänd till 11 sep
International	Trilux Propeller	O, V	Godkänd till 20 maj
International	VC17m	V	Försäljningsförbud
International	Cruiser One	O, V	Godkänd till 23 juni
International	Antifouling	O, V	Godkänd till 23 juni
International	Fabi One	O, V	Godkänd till 23 juni
International	SeaSea Antifouling Copper Plus	O, V	Godkänd till 23 juni
International	Cruiser Polishing Antifouling	V	Godkänd till 20 juni
International	Trilux Hard Antifouling	O, V	Godkänd till 20 juni
Jotun	Aqualine VK Spray, Racing VK, Racing VK White/Grey, Nonstop VK		
Jotun	NonStop VK White/Grey, Nonstop EC, Penguin Nonstop Low Cu, D		

Därefter fattar varje land sitt beslut med den utvärderingen som underlag. Godkänt datum är sista påförandedatum av färgen på skrovet. Förlängs godkännandet 1 år flyttas påförandedatum av bottenfärgen 1 år.

	Kommentar	Status januari 2025
2027	Sverige godkände enl nationella regler 2017	
2027	Sverige godkände enl nationella regler 2017	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025		
2025	Inväntar pågående utvärdering i annat land.	
2027	Sverige godkände färgen enl nationella regler 2017	
2027	Sverige godkände färgen enl nationella regler 2017	
2027		
	Ansökan om godkännande avslogs 28 juni 2024	
2025	Inväntar pågående utvärdering i annat land. Trolig förlängning med 1 år.	
2025	Inväntar pågående utvärdering i annat land. Trolig förlängning med 1 år.	
2025	Inväntar pågående utvärdering i annat land. Trolig förlängning med 1 år.	
2025	Inväntar pågående utvärdering i annat land. Trolig förlängning med 1 år.	
2025	Inväntar pågående utvärdering i annat land. Trolig förlängning med 1 år.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
	Ansökan om godkännande avslogs 28 juni 2024	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
2025	Inväntar pågående utvärdering pågår i annat land. Förlängs 1 år i taget.	
	Försäljningsförbud. Jotun återkallade ansökan 1 sep 2023	
eaguardin	Försäljningsförbud. Jotun återkallade ansökan 1 sep 2023	

Erik justerar en lattficka.

Kafékvällen på OneSails segelloft

14 personer samlades på OneSails segelloft den 20 februari. Efter fikat samlades vi i segelverkstan.

Erik berättade kort om segelmakeriets dateriserade design men lokala tillverkning av alla segel. Oftast används moderna maskiner men det finns fortfarande någon symaskin kvar från "Enars tid".

Fördelen med det lokala segelmakeriet är möjligheten att träffa kunderna och fundera ut specialanpassade lösningar både för nya segel och reparationer eller uppfräschningar.

Erik demonstrerade hur man genom att byta eller justera lattor kan ändra spänningen och buken i ett gammalt segel.

Han uppmanade oss att kontrollera att travarna fungerar ordentligt för att förhindra problem med seglet vid mastliktet.

På en fråga om trassel med för långa lattor i en rullstor trodde han att det kanske går att fixa.

Ett gott råd till dem som har en gammal fock var att kosta på ett nytt UV-skydd. Även det gamla kapellet släpper igenom solljus. Följaktligen bör man också förnya sitt bomkapell.

Erik berättade om för och nackdelar med olika sorters segelduk som tex skillnaden mellan vävd duk, cruising laminat och membransegel.

Den som vill förnya segelgarderober bör fundera över – hur man seglar, vad man behöver och väga det mot kostnaden för olika alternativ. Det finns också en möjlighet att sy om ett gammalt segel för att få bättre prestanda.

En reflektion till slut: Det är värt mycket för oss i Sörmlandskretsens att kunna diskutera med och få hjälp av en lokal segelmakare med goda kunskaper och stor erfarenhet av olika sorters segling.

Välkommen till Kafékvällen om miljöfrågor 19 mars

Bert-Ove Bejevik ordförande i SXK:s Miljönämnd berättar om:

- Marin strategi i Nord- och Östersjön,
- Kryssarklubbens miljöarbete,
- Beslutsprocessen för bottenfärger i EU och Sverige
- Vilka bottenfärger som är godkända
- Tester med Silicon One bottenfärg (för- & nackdelar)

Vi ses i lokalen på Brandholmen
kl 18 00.
Sörmlandskretsen bjuder på fika.
Anmälan till
ann-mari.westerlind@sxk.se
senast 17 mars.

Sörmlandskretsen arrangerar en kurs om Litiumbatterier och Solceller en lördag i april

Har Du ett gammalt elsystem på Din båt och funderar på att modernisera? Kanske byta ut dina bly/syra batterier mot Litium och även komplettera med solceller. Hur bör ett modernt energieffektivt system se ut. Vilka av de gamla komponenterna behöver bytas ut och vilken funktion har de olika nya delarna? Byta allt på en gång eller i etapper?

Del 1

Litiumbatterier

- Grundläggande el-lära
- Olika batterityper, Djupdykning i AGM och Litium.
- Att tänka på om man vill byta till Litium, underhållsladdning, brandrisk, kvalitetskillnader och pris.
- Olika komponenter och deras funktion. Aktiv och passiv BMS, Budget?
- Hur kan ett kopplingsschema se ut.
- Etappvis ombyggnad och konsekvenser av Plug and Play byte.
- Erfarenheter från ombyggnad

Seminarieledare:

Jonathan Identeg, Svenska Batterilagret

Princip El-schema för båt innehållande bland annat följande komponenter:

- Generator
- Laddningsfördelning/Regulator/Motor & förbrukning
- Landströmsladdare
- Solpaneler med solcellsregulator
- DC/DC laddare
- Litiumbatterier förbrukning
- Startbatteri
- Övervakning laddning/ förbrukning/ström och spänning
- Stora förbrukare av effekt (winchar, bog-propeller, ankarspel, inverter)

Del 2

Att tänka på inför installation av solpaneler till båten.

- När bör man välja solpaneler över andra sätt att ladda batterierna?
- Hur mycket laddning kan man vänta sig?
- Mer solpanel vs större batterier
- Paneltyper: flexibla, rigida, mono- & poly kristallin
- Solcellsregulatorer
- Installation, serie- vs parallellkopplade paneler, kablage och kabelarea

Seminarieledare:

Jonathan Bernhardt – SXK Stockholmskretsen

Plats

Lokalen, Pontongatan 1, Nyköping

Tid

En lördag i april 2025
klockan 10:30 till ca 15:30

Fika

Enklare fika ingår (kaffe och smörgås).

Anmälan

ann-mari.westerlind@sxk.se

Kostnad

Kursavgift 150: -

Swisha

anmälningsavgiften till 123 680 71 92

Skriv

LITIUM SOL som meddelande.

Frågor

leif.birch-jensen@sxk.se
eller 070-304 2294

Begränsat antal platser.

**Obs: Tider meddelas på hemsidan
och i Nyhetsbrev .**

Det syns när våra kunder är nöjda

Svenska
Kryssarklubben

Beräkna din premie idag, och välkommen att kontakta oss om du har några frågor kring din båtförsäkring.

Välkommen att försäkra din båt hos oss

Svenska Sjö är specialister på båtförsäkringar och har som ambition att erbjuda våra försäkringstagare kunnig, snabb och smidig skadehantering till låga premier. Dessutom ger vi våra försäkringstagare direkt återbäring på överskottet.

Tillsammans med båtorganisationerna arbetar vi ständigt med att utveckla **de bästa båtförsäkringarna** och trygghetslösningarna för dig och din båtklubb.

Som medlem i Svenska Kryssarklubben **försäkrar du din båt extra förmånligt**, utöver andra rabatter såsom förarintyg.

Sedan 1967 har vi tryggt båtägare och båtklubsmedlemmar i hela landet, så nästa gång nån vinkar, är det kanske en i gänget.

Svenska Sjö är stolta över att vara ägda av riktigt båtfolk, tillsammans utvecklar vi det svenska båtlivet.

Svenska Sjö

Vi delar Båtlivet med dig

Kom med till

Sörmlandskretsens Pingsträff på Ringsö 7- 8 juni

Ringsöfladen är en av de mest populära ankringsplatserna längs Sörmlandskusten. Där finns flera möjligheter att både svajanka och lägga till invid land. Men det finns också många andra platser att lägga till vid.

Många båtfarare stannar kvar i sin båt och njuter av naturen utan att utforska övärlden.

Området ingår sedan 1994 i ett naturreservat.

Syftet är bl a att bevara den biologiska mångfald som hänger ihop med skärgårdsbornas långvariga bruk av öns marker.

Det finns därför flera möjligheter att vandra runt i på de olika delarna av Ringsö. Det gör att vi båtfarare idag har möjlighet att uppleva öppna kulturlandskap, utsikterna över övärlden och en naturlig tystnad.

Livet på Ringsö vid slutet av 1800-talet

På Ringsö bodde omkring 50 personer i slutet av 1800-talet. Ringsöborna levde av fiske, jakt, jord- och skogsbruk. Några försörjde sig också som lotsar.

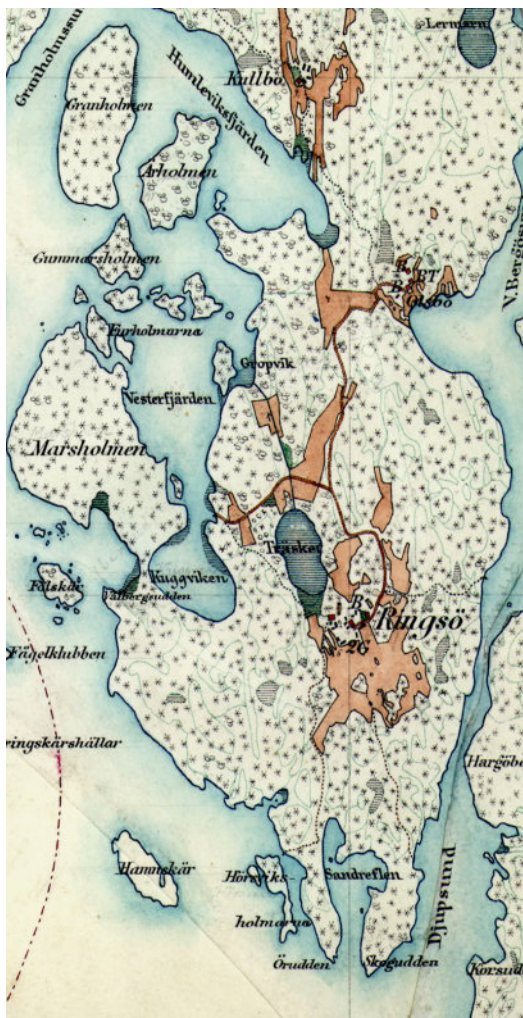
Livet var oftast slitsamt och tungt men där fanns också fest och glädje. Öborna var till stor del självförsörjande men batalade arrende till gods på fastlandet. Man rodde eller seglade i "ökor". Motorer kom långt senare. Telefon och elektricitet var okända begrepp.

I södra delen av ön låg Öster- och Västergården i Ringsö by. I viken på östsidan låg båtsmanstorpets Olsbo. Norr därom låg Kullbo, Hummelvik och Skebol.

Kartan är ett utdrag ur Häradskartan från 1897-1901. Det bruna är åkermark och det gråprickiga skog.

På följande sidor presenteras några axplock från det liv som levdes på Ringsö kring sekelskiftet 1900 och som beskrivits av Ditte Kjellberg i boken Örike.

Texten och bilderna kommer från den boken.

Ringsö Östergård

Gårdsbebyggelsen

I Ringsö by låg Västergården och Östergården med manbyggnader från början av 1800-talet. Dessutom fanns gårdshus, loge, höns- och fårhus, stall och ladugård byggda 1890-91.

I Hummelvik fanns en mangårdsbyggnad från i slutet på 1700-talet och ekonomibyggnader från sekelskiftet 1900. De flesta husen förstördes vid en stor brand 1948. I Kullbo var mangårdsbyggnaden från slutet av 1700-talet och ekonomibyggnaderna från 1860-talet. I Skebol var mangårdsbyggnaden från mitten av 1800-talet och ekonomibyggnaderna på 1880-talet.

Invid gårdarna stod höga vårdträd som gav skydd och svalka. Gårdsplanen var inhägnad av staket eller gärdesgårdar för att hålla djuren ute. Där fanns syréner och prydnadsväxter. I trädgårdarna växte päron-, äppel- och plommonträd men ofta också krusbär och vinbär.

Frukt och bär var betydelsefulla både för försörjningen och miljön. På markerna runt gårdarna växte körsbärs- och bigarråträd liksom nypon- och björnbärsbuskar. På sommaren och hösten skördades frukten och bären för att användas i hushållet. Man samlade också in hasselnötter och ekollon.

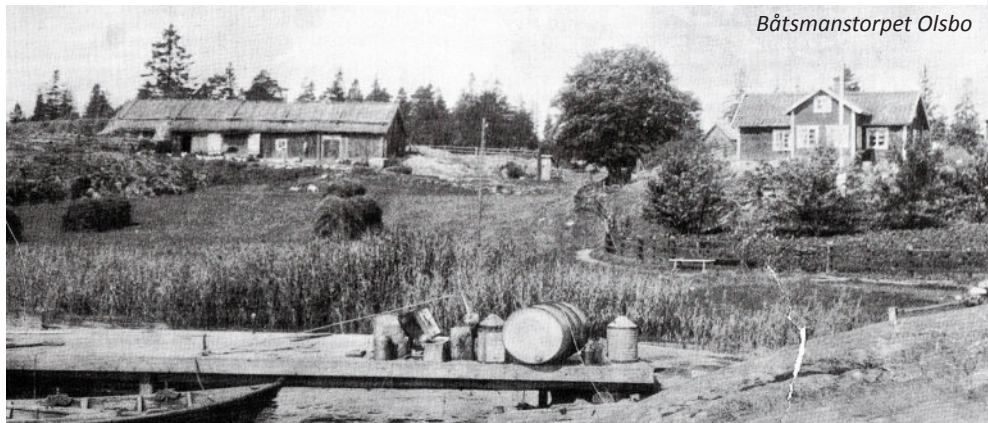
Båtsmanstorpets Olsbo

De flesta gårdarna var anslutna till lotsväsendet och därmed befriade från rotering dvs utskrivning till kristjänst. Ringsö by och Hummelvik hade inga lotsar. De var sammanförda till en rote. Roten var ålagd att uppsätta och underhålla en båtsman.

Detta så kallade båtsmanshåll och hade sitt ursprung i indelningsverket för flottan som organiserats av Karl IX. Tydliga föreskrifter reglerade rotens förpliktelser. Båtsmanstorpens byggdes enligt vissa uppställda kriterier och krav, liksom tillgången på odlingsbar jord, beten mm. Båtsmannen fick också kontanter från roten och många gånger naturaförmåner. Mellan roten och båtsmannen upprättades ett kontrakt där förhållandena mellan parterna formaliserades och klargjordes.

Båtsmanstorpens avvecklades successivt från 1800-talets slut. Olsbos historia som båtsmanstorp slutade 1897. Då erhöll båtsmannen Johan Alfred Oxelgren avsked. Han bodde kvar på Olsbo resten av sitt liv och avled 1930.

Båtsmanstorpets Olsbo

Sjöbodarna

Gårdarnas sjöbodar och bryggor var kontaktpunkterna ut mot skärgården. Vid bryggan låg öborna förtöjda. De var försedda med åror och kunde användas för att segla med. I sjöboden förvarades nät och redskap för fiske och jakt mm. Österbodarna var hamnen för Ringsö by.

Fisket

Vanligt nätfiske utfördes i den kombinerade rodd- och segelökan. Masten med seglet kunde ligga hoprullat bredvid roddaren. Strömmingsskötarna torkades på ställningar uppsatta på gistgården invid hamnen.

Vinterfiske med not

En fisknot för fångst av aborre, gädda, braxen och mört hanterades av två man. Strömmingsnoten krävde samarbete av minst fyra man.

På vintern fiskades strömming med not. Det var hårt arbete att genomföra ett "not-varp". Det bestod i att noten tillsammans det övrigt material kördes ut till en upphuggen större vak ute på fjärden, att fiskeredskapen nedsänktes och framdrevs med hjälp av stänger och linor (tögar) under isen - vak för vak fram till öringen eller den vak i land där notarmarna drags ihop och upp på isen. Ett notvarp kunde kräva ända upp till tre timmars styvt arbete i köld och väta.

Strömming fiskades med not även på sommaren. Notdragning gjordes då för hand. Man samlades från olika gårdar och drog noten gemensamt. På stranden drogs noten in med en vindstol med jämn hastighet.

Notdragning för hand

Linodling och linberedning

Linhanteringen var sedan länge en viktig del i självhushållningen på Ringsö. Då det var dags att skörda linet ryckte man upp det för hand och band det i kärvar som fick torka en tid. Därefter "ryskades" linet. Det drogs genom en speciell kam, en träbräda försedd med långa spikar för att ta vara på fröna. Därefter skulle linet "rötas" dvs blötläggas och sedan forslas till lingropen för vidare beredning.

Vid lingropen samarbetade folk från flera gårdar. På botten av lingripen gjordes en eld som skulle hållas lagom glödande timme efter timme. Man turades om att hålla vakt. Vid lingropen var alltid fin stämning med kaffebjudning och smörgåsar.

Linet lades på träribborna över den glödande elden och värmdes så mycket att ytterskalet lossnade. Det uppvärmda linet skulle sedan slås i den iordningsställda bråkan. Det var ett tungt jobb som drängarna fick hjälpa till med. Efter bråkningen stod skäktningen på tur. Sedan finkammades linet så att blånorna avskildes.

Slutligen var det dags att spinna garnet som sedan användes till vävning av alla sorters tyg som användes i hushållet.

*Spinning
utomhus*

*Efter
sjöfågelfjakten*

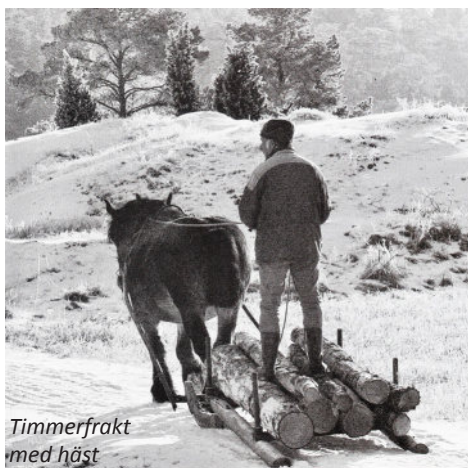
Jakt

Sjöfågelf jakt var ett viktigt inslag i försörjningen. Vårjakten på ejder och alfågel gav stort utbyte. När jakten avslutas fick kvinnorna ta över och plocka fåglarna. Dunet togs tillvara och användes till kuddar och täcken.

Skogsbruk

Skogen var under 1700- och 1800-talen en i hög grad överutnyttjad resurs. Den var undanträngd och på flera ställen en bristvara. Vedleveranser till godsens Björksund och Thureholm, vedhuggning för eget bruk (vedbrand) till uppvärmning av alla oisolerade bostäder och för avsalu tog hårt på skogsbestånden. Virke från avverkningen hämtades med häst och släde.

Betesdjuren gick ofta på skogen fram till sekelskiftet. Bitvis var landskapet skövlat. För att inte enar och buskar helt skulle försvinna på kulturmarkerna fanns förbud mot avverkning införda i arrendekontrakten.

*Timmerfrakt
med häst*

Höskörd i strandkanten

Lantbruk

Som framgår av kartan på sidan 15 fanns odlingsbar mark (brun) nära gårdarna och i mindre dalgångar längre bort. Där odlades bl a lin, brödsäd och rovor. Som redskap som användes träårder och pinnharv.

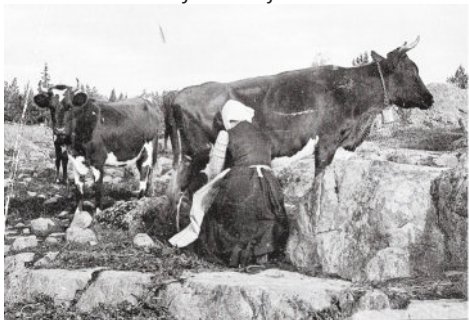
Hö skördades mest på på ängsmarkerna inne på ön. För att dryga ut höskörden slogs också gräset vid havsstränderna. Man slog med lie på morgonen när gräset fortfarande var fuktigt av dagg.

Vid skörden bands säden ihop till kärvar som sattes ut på krakstörar för att torka. I augusti eller i början av september kördes säden in på logen. Havre och vete lades på olika loggolv. Kärvarna travades ordentligt i varv efter varv ända upp till taket. Sedan fick de ligga där till november - december. Eftersom annat arbete måste utföras utomhus som t ex lövtäkt.

Vid tröskningen gick det åt sex man för att klara alla moment. Två man på loggolvet släpade fram säckarna, en matade in dem i

Från Hartsö forslades boskap till sommarbetet på Enskär i en "färja". Kvinnorna fick ro mellan Hartsö och Enskär för att mjölka.

tröskverket, en bytte säck och avskilde agnarna. En till två man tog reda på halmen som skulle läggas på halm dosen en bit från logen.

En del av vetet fraktades med båt till Nyköping. En del gick till kvarnen och maldes till mjöl för eget bruk. Havren användes mest till djuren.

Höskörd på Kullboängen

På gång i Sörmlandskretsen

Kafékväll om miljöfrågor 19 mars kl 18 00 i lokalen
med ordf i miljönämnden Bert-Ove Bejevik
anmälan senast 17 mars, se sid 13

**Qvinna Ombord planerar en utflykt till Landsort
med övernattning 5-6 april**

Info och anmälan till ki@telia.com

I april lördagskurs i lokalen
om bl a Litiumbatterier & Solceller
kostnad 150:- För info se sid 13

1-2 juni 24-timmarssegling
Kontakta Torbjörn eller Hans i styrelsen

7-8 juni Sörmlandskretsens pingsträff
Samling på Ringsö kl 15 00

OBS!

Info om nya aktiviteter kommer i Nyhetsbrev

Du som inte fått något Nyhetsbrev tidigare
anmäl din e-postadress till ann-mari.westerlind@sxk.se.

Svenska Kryssarklubben
Sörmlandskretsen